

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

55-1

BRNO 2014

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 55
Volume 55

Číslo 1
Issue 1

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Hedvika Břínková, Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková,
Olga Lečbychová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík,
Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Azu design s.r.o.

Software
Software

Adobe InDesign CS6

Fotografie na obálce
Cover Photography

Hostěradice, okr. Znojmo. Sestava nádob s kremací ze žárového hrobu
kultury zvoncovitých pohárů. (viz obr. 10 na str. 59)

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design s.r.o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250
MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2014
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Copyright ©2014 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

Sedimentary content of the cultural layers has been wet-sieved and a large volume of paleobotanical, malacozoological, osteological, and artefactual materials is recorded and is still being sorted. Sequence of 9 C14 dates taken from sections in trenches A, B, and D demonstrates that the cultural deposits were formed gradually, within the time-span of 32–25 ky uncalBP. This sequence covers not only the Evolved Gravettian, excavated on large surfaces by B. Klíma, but also earlier, hitherto unknown Upper Paleolithic occupations below (Fig. 7). This is a new important contribution to decoding the site-formation processes at Pavlov. In addition, the 2013 results will be used for further salvage excavation strategies related to the construction of an Archaeopark at this site.

PAVLOVICE (OKR. PŘEROV)

„Stupník“. Mladý paleolit. Sídliště. Povrchový průzkum.

Při jihozápadním okraji intravilánu obce Pavlovice u Přerova byly dne 12. 6. 2013 nalezeny tři paleolitické artefakty. Lokalita byla objevena v rámci systematického průzkumu paleolitického osídlení Kelečské pahorkatiny na výběžku výrazného návrší v poloze „Stupník“. Jedná se o mimořádně výraznou polohu, která umožňuje optickou kontrolu směrem severozápadním do Moravské brány. Geografická souřadnice místa nálezu je 49°27'56.4"N 17°32'43.0"E (WGS-84). Nadmořská výška nálezu činí 294 m. Mezi nalezenými artefakty zaujme škrabadlo na čepeli vyrobené ze silicitu severské proveniencie a dále drasadlo na masivním úštěpu vyrobené ze silicifikovaného jemnozrného pískovce. Kromě artefaktů byl na lokalitě zaznamenán výskyt valounů moravských jurských rohovců, jejichž povrch tvoří nápadný černý pouštní lak. V bezprostředním okolí lokality se nachází zdroje menilitu, jehož nápadné koncentrace lze pozorovat především v poloze „Přední příčky“. Nově objevená lokalita představuje v této části katastru obce zcela první doklad paleolitického osídlení. Dosud byla známa především paleolitická lokalita v poloze „Přísahanec“ v severovýchodní části katastrálního území Pavlovic, kterou uvedl do literatury A. Přichystal (1980).

Zdeněk Schenk, Kateřina Dlouhá, Jan Mikulík

Literatura

Přichystal, A. 1980: Pavlovice u Přerova – další paleolitická stanice v Moravské bráně. *Zprávy Krajského vlastivědného muzea v Olomouci* 208, 30–32.

Resumé

Upper Paleolithic artefacts were collected at Pavlovice near Přerov, Stupník field.

PŘEROV (K. Ú. PŘEDMOSTÍ, OKR. PŘEROV)

Intravilán - lokalita Ia. Ul. Pod skalkou, parc. čís. 30/4. Střední paleolit. Revizní výzkum.

Centrální část archeologické lokality v Předmostí byla zničena intenzivní těžbou vápence a spraše v druhé polovině 19. a v prvních desetiletích 20. století. Na lokalitě Předmostí Ia, na parc. čís. 30/4, zůstal zachován těžbou nedotčený relikt sedimentů rohlíkovitého tvaru, které svým sv. okrajem zhruba kopíruje průběh odtěžené Skalky. Ze strany sz. toto zemní těleso ohraničuje chodník vedoucí k Památníku lovců mamutů postaveném ve svahu poblíž sv. nároží hřbitova - lokalita Ib. Z historie výzkumu vyplývá, že jde o plochu, kterou si pro další výzkum připravoval K.J. Maška, ale kterou posléze vytěžil M. Kříž (srv. Kříž 1903, plán na str. 50). V západním svahu tělesa položil v roce 1975 B. Klíma tři zjišťovací sondy. První a druhá sonda položená v severním sektoru neprokázala přítomnost neporušených sedimentů. Jednalo se o přemístěné zeminy s vápencovými sutěmi. V třetí sondě, situované u jižního okraje rohlíkovitě protáhlého hřebítka, zachytil pod čistou spraší v hloubce 1,30 m šedavě popelovitý horizont s ojedinělými uhlíky. Zřejmě se jednalo o mladopaleolitickou vrstvu bez nálezů. Horizont probíhal na hladině uvrstvených sprašových hlín o mocnosti 1,00 m, v jejichž podloží ležela nevyrazná poloha silně navětralých vápencových sutí. Tato suť překrývala mezivrstvu se zbytky hnědavě až rudě zbarvené půdy nasedající na kompaktnější vápencovou suť při basi profilu (Klíma 1977, 9). Dále konstatuje, že nálezová situace odpovídá některým stratigrafickým pozorováním J. Kniese a poruchu v čele sondy spojuje se sondou položenou M. Křížem v r. 1895.

V letech 2010–2012 byly ve spolupráci s AÚ AV ČR Brno, v. v. i., pracovníky archeologického pracoviště Muzea Komenského Přerov, p. o., položeny tři revizní sondy vedené v severním a jižním svahu návrší a v severním sektoru vrcholového platů (obr. 8). Sonda č. 1 zapuštěná do severního svahu tělesa z vrcholové nivelety 226,14 m n. m., v těsné blízkosti pravděpodobné lokace odkryvu hrobového areálu K. J. Maškou v r. 1894, vykazovala srovnatelné stratigrafické uspořádání jako odkryté profily sondy č. 2, zapuštěné do jižního svahu návrší z výškové úrovně 225,8 m n. m. Povrch svahu tvořily recentní redeponované sedimenty, které (jak lze na lokalitě takového rozsahu očekávat) obsahovaly ojedinělé odštěpky kamenné industrie a drobné frag-

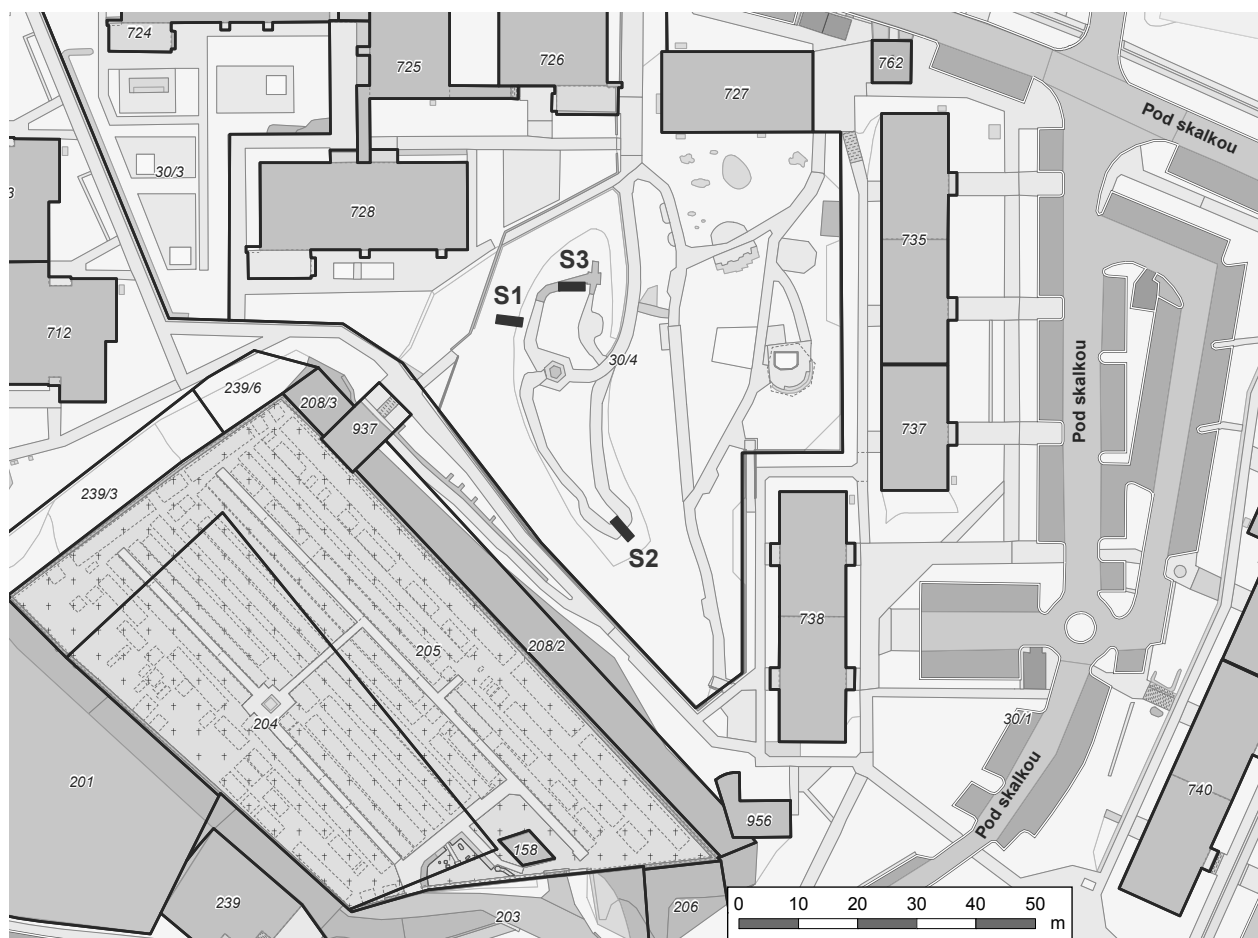
menty zvířecích kostí; v podloží následovala spraš. Archeozoologický materiál získaný z redeponovaných vrstev v sondě č. 1 obsahoval 11 fragmentů klů, fragment stoličky a dva fragmenty dlouhé kosti mamuta srstnatého (*Mammuthus primigenius*) a fragment lebky náležící velkému až extra velkému savci. Dále obsahuje 41 fragmentů blíže neurčitelných kostí, z nichž 9 spadá do velikostního intervalu (5–3 cm), 5 fragmentů do kategorie (3–2 cm), 14 do velikostního intervalu (2–1 cm) a přibližně 21 fragmentů dosahovaly velikosti menší než 1cm. Většina těchto blíže neurčitelných fragmentů kostí nesla stopy po spálení, přičemž nejčastěji se pohybovaly ve skupině IV (kdy je oxidováno méně než 50 % karbonizované složky kosti) až skupině VI (kdy je karbonizovaná složka kosti již plně oxidována) (srov. Lavocat 1966; Lyman 1994; Cain 2005; Beresford-Jones a kol. 2010; Bosch a kol. 2012).

Organický materiál získaný z redeponovaného souvrství sondy č. 2 zahrnoval 2 blíže neurčitelné fragmenty kostí o velikosti menší než 1 cm a 16 fragmentů uhlíků. Kostí byly spáleny ve stupni III, tj. jejich organická složka byla plně karbonizována (srov. Lyman 1994; Cain 2005; Bosch a kol. 2012).

V roce 2012 byla položena třetí sonda, tentokrát vedená z vrcholového plátu ve výškové úrovni 226,27 m n. m. Profil tvořila vrstva tmavých recentních sedimentů, poté světlá spraš a načervenalé půdní sedimenty, místně zvrstvené geliflukcí. Ze svrchní části těchto půdních sedimentů byl vyzvednut úštěp z načervenalého kvarcitu s korovou úderovou plochou a s nepravidelnou vrubovitou retuší (obr. 9). Surovinou (zřejmě říční valoun) i jednoduchou úštěpovou technologií zapadá tento artefakt do okruhu středního paleolitu.

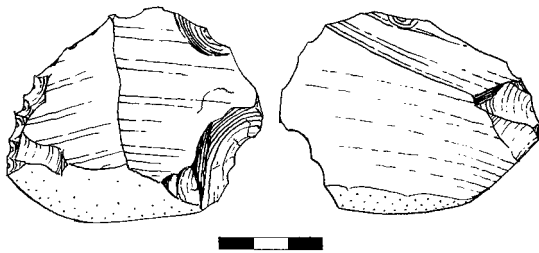
Nový nález potvrzuje několik předpokladů, které jsme položili na počátku výzkumu. Především, že vrstva mladého paleolitu byla na tomto místě již odebrána v minulosti; dále, že v jejím podloží se dochovaly intaktní sprašové sedimenty s typickou polohou načervenalých půdních sedimentů, zřejmě interglaciálních; a konečně, že také na lokalitě I obsahují tyto stratigrafické polohy artefakty středního paleolitu (i když v menší míře než na lokalitě Předmostí II).

Jiří Svoboda, Sandra Sázelová,
Zdeněk Schenk, Jan Mikulík

Obr. 8. Přerov-Předmostí I, 2010-2012. Poloha profilů 1-3.

Fig. 8. Přerov-Předmostí I, 2010-2012. Location of section 1-3.

Obr. 9. Přerov-Předmostí I, středopaleolitický artefakt. Načervenalý kvarcit.

Fig. 9. Přerov-Předmostí I, the Middle Paleolithic artifact. Reddish quartzite.

Literatura

Bosch, M. D., Nigst, P. R., Fladerer, F. A., Antl-Weiser, W. 2012: Humans, bones and fire: Zooarchaeological, taphonomic, and spatial analyses of a Gravettian mammoth bone accumulation at Grub-Kranawetberg (Austria). *Quaternary International* 252, 109–121.

Cain, Ch. R. 2005: Using burned animal bone to look at Middle Stone Age occupation and behavior. *Journal of Archaeological Science* 32, 873–884.

Klíma, B. 1977: Preventivní výzkum paleolitické stanice v Přerově – Předmostí. *Přehled výzkumů* 1975, 9.

Kříž, M. 1903: *Beiträge zur Kenntnis der Quartärzeit in Mähren*. Steinitz: Selbstverlag.

Beresford-Jones, D., Johnson, K., Pullen, A. G., Pryor, A. J. E., Svoboda, J., Jones, M. 2010: Burning wood or burning bone? A reconsideration of flotation evidence from Upper Palaeolithic (Gravettian) sites in the Moravian corridor. *Journal of Archaeological Science* 37, 2799–2811.

Lavocat, R. 1966: *Faunes et flores préhistoriques de l'Europe occidentale*. Paris: Saint-André-des-Arts.

Lyman, R. L. 1994: *Vertebrate taphonomy*. Cambridge: Cambridge University Press.

Resumé

An isolated Middle Paleolithic artifact made from reddish quartzite was found in reddish soil sediments at Přerov-Předmostí I, section 2012. The new information contributes to the stratigraphic context of Middle and Upper Paleolithic site complex at Předmostí.

RADOTÍN (OKR. PŘEROV)

„Doubrava“. Mladý paleolit. Ojedinelý nález. Povrchový průzkum.

V rámci systematického průzkumu paleolitického osídlení Kelečské pahorkatiny byl dne 3. 10. 2012 proveden povrchový sběr na severovýchodním svahu výrazného návrší s vrcholovou kótou „Rozhledna“ (329,2 m), jihozápadně od obce Radotín. Jedná se o mimořádně exponovanou polohu, z které je možné pozorovat krajinu východní části Kelečské pahorkatiny a části Hostýnských vrchů. V nadmořské výšce 325 m v polní trati „Doubrava“ byla nalezena patinovaná čepel s místní retuší o délce 55 mm vyrobená ze spongolitu. Geografická souřadnice místa nálezu je 49°28'33.8"N 17°37'44.4"E (WGS-84). Jde o další z řady nově objevených lokalit s výskytem patinované paleolitické industrie, která se nachází v sousedství katastrů obcí Kladníky a Lhota, odkud je doloženo intenzivní osídlení z období mladého paleolitu (Škrdla, Schenk 2007).

Zdeněk Schenk, Kateřina Dlouhá, Jan Mikulík

Literatura

Škrdla, P., Schenk, Z. 2007: Paleolitické osídlení Hlinska a okolí. In: L. Šebela a kol: *Hlinsko. Výšinná osada lidu badenské kultury*. Spisy archeologického ústavu AV ČR Brno 32. Brno: Archeologický ústav AV ČR Brno, 31–47.

Resumé

An isolated Upper Paleolithic artefact – a blade was found at Radotín, Doubrava field.

STAVENICE (OKR. ŠUMPERK)

„Na flecích“. Paleolit. Ojedinelý nález. Záchranný výzkum.

Při odborném zpracování kamenné štípané industrie ze záchranného výzkumu eneolitického hradiska na pomezí katastrů Stavenic a Úsova (viz příslušná kapitola) byly vyčleněno 5 patinovaných kusů paleolitického stáří získaných z výzkumu vrstev. Jednalo se o tři úštěpy, jádro a šupinku.

Místo nálezu se nachází na temeni výrazné ostrožny s nadmořskou výškou 312 m (49°47'8.449"N, 16°59'31.842"E), která převyšuje okolní nivu o 60 m. Nová lokalita doplňuje strukturu paleolitického osídlení v okolí Úsova (Daňhel 2014; Nerudová 2012, 205–206).

Miroslav Daňhel